

**RAADSVOORSTEL:**

2007-2008

Ons kenmerk: BD 07.1403690

Registratienummer : GR 07.

Ingekomen op :

Onderwerp: Maatschappelijke ondersteuning in Groningen

Groningen,

Aan de raad,

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning worden gemeenten gevraagd in een of meer plannen aan te geven hoe zij richting denken te geven aan de maatschappelijke ondersteuning in de gemeenten.

In de notitie Maatschappelijke Ondersteuning in Groningen, beleidsplan op hoofdlijnen 2008-2011, beschrijven wij welke beleidsaccenten wij willen aanbrengen en welke uitvoeringsplannen wij willen maken in overleg met het veld.

Het is de bedoeling dat dit resulteert in een meerjarenprogramma Wmo, dat wij in december van dit jaar aan de raad willen voorleggen.

Wij stellen u voor te besluiten:

- I. de notitie Maatschappelijke Ondersteuning in Groningen vast te stellen;
- II. het college op te dragen de hoofdlijnen uit te werken in een meerjaren-programma Wmo.

Burgemeester en wethouders  
van Groningen,

De burgemeester,

De secretaris,

Jacq. Wallage.

H.P. Bakker.

# **MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING IN GRONINGEN**

Beleidsplan op hoofdlijnen 2008 - 2011

## **INHOUD**

- 1 Inleiding
- 2 Overwegingen en uitgangspunten
- 3 Hoofdlijnen van beleid
- 4 Van beleid naar uitvoering
- 5 Financiën
- 6 Verdere planning
- 7 De acties op een rij

## 1 INLEIDING

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. Het doel van de Wmo is dat iedereen kan meedoen in de maatschappij. De Wmo wordt uitgevoerd door de gemeente.

In het kader van de Wmo moet de gemeente:

- De sociale samenhang en leefbaarheid in wijken en buurten vergroten
- Bevorderen dat mensen met beperkingen of problemen kunnen deelnemen aan de samenleving
- Informatie verschaffen aan mensen over de ondersteuningsmogelijkheden en ze door advies en cliëntondersteuning wegwijs en zelfstandig maken
- Regelen dat mensen die hulp nodig hebben in het dagelijks leven ondersteuning krijgen van hun gemeente (voorzieningen als hulp in het huishouden, een rolstoel of woningaanpassing)
- Mensen die zich inzetten voor hun medemens of buurt ondersteunen. Het gaat bijvoorbeeld om mantelzorgers en vrijwilligers.
- Activiteiten stimuleren die de onderlinge betrokkenheid in buurten en wijken vergroten.
- Ondersteuning bieden om te voorkomen dat mensen later zwaardere vormen van hulp nodig hebben. (bijvoorbeeld via opvoedingsondersteuning, preventieve gezondheidszorg, sociale activiteiten tegen eenzaamheid).

Op het terrein van de maatschappelijke ondersteuning voert de gemeente Groningen al jaren actief beleid. In de titel van onze stadsvisie uit 2003 *'Sterke stad. Actieve stadjes'* is het centrale doel van de Wmo te lezen. In het collegeprogramma *'Sterk, sociaal, duurzaam'* komt dit terug en wordt nadrukkelijk al gekozen voor een stevige inzet op het zelfstandig meedoen van alle Stadjes. Inhoudelijk zaten we al op de lijn van de Wmo en brengt de Wmo ons dus niet iets volledig nieuws. Wel biedt de Wmo ons kansen om nieuwe accenten te zetten en nadrukkelijk aandacht te besteden aan de uitvoering van het beleid. Daarbij gaat het vooral om een betere afstemming tussen enerzijds de verschillende gemeentelijke diensten en afdelingen en anderzijds de uitvoeringspartners. Daarmee is veel kwaliteitswinst te behalen. Andere belangrijke opgaven zijn het verbreden van de aandacht naar psycho- sociale problematiek (multi-problem), het terugdringen van de bureaucratie en het vergroten van de inbreng van de doelgroepen zelf bij de ontwikkeling en de uitvoering van het Wmo-beleid.

In dit beleidsplan op hoofdlijnen informeren we u over onze nieuwe beleidsaccenten en uitvoeringsplannen. Deze nota is een vervolg op de in december 2006 door de raad vastgestelde kadernota. De volgende stap is de uitwerking van de hoofdlijnen van deze nota in concrete beleids- en uitvoeringsplannen. Een overzicht van het beleid op alle terreinen van de Wmo verwachten we u dan in december aan te kunnen bieden.

## 2 OVERWEGINGEN EN UITGANGSPUNTEN

In december 2006 heeft de gemeenteraad de kadernota *'Wmo in Groningen: naar draagkracht en draagvlak!?'* vastgesteld. Hieronder geven we een samenvattend overzicht van de belangrijkste overwegingen en uitgangspunten van ons Wmo-beleid.

### **Participatie als doel**

De gemeente Groningen beschouwt de Wmo niet als een wet gericht op ondersteuning, maar als een wet gericht op participatie: actief meedoen aan de samenleving. Participatie is het doel, ondersteuning een middel. Ondersteuning is nodig als er belemmeringen zijn. Belemmeringen kunnen hun oorzaak hebben in lichamelijke, psychische of sociale problemen.

### **Voorkomen - oplossen - compenseren**

Om actief mee te kunnen doen aan de samenleving is het nodig dat eventuele belemmeringen zo veel mogelijk worden voorkomen, opgelost, of gecompenseerd.

*Voorkomen* heeft te maken met de sociale en fysieke kwaliteit van de stad.

Trefwoorden hierbij zijn solidariteit, sociale cohesie, veiligheid, het voorzieningenniveau, toegankelijkheid, betaalbaarheid, e.d.

*Oplossen* gaat over het wegnemen van knelpunten, de trefwoorden zijn dezelfde als bij *voorkomen*; voorkomen en oplossen liggen in elkaars verlengde; oplossingen moeten er ook aan bijdragen dat de knelpunten niet opnieuw ontstaan.

*Compenseren* gaat over (individuele) voorzieningen (huishoudelijke hulp, vervoer, woningaanpassingen). Daarmee compenseren we belemmeringen, die mensen ervaren bij het voeren van een eigen huishouding, in de mobiliteit en/of bij het aangaan van sociale contacten. De gemeente Groningen spreekt in dit verband over een compensatie*plicht*.

### **Spelers op het veld**

Bij de ondersteuning van mensen in kwetsbare posities spelen meerdere partijen een rol:

- 1) de betrokkenen zelf
- 2) mensen in hun directe omgeving (familie, vrienden, burens)
- 3) vrijwilligers
- 4) professionele hulp- en dienstverleners
- 5) de overheid; i.c. de gemeente

Een belangrijk doel van de Wmo is om de verantwoordelijkheid voor maatschappelijke ondersteuning meer bij de mensen zelf, hun naasten en vrijwilligers te leggen. In dit verband wordt ook vaak gesproken over een 'terugtrekkende overheid'. Wij vinden het belangrijk hier op te merken dat we het doel van de Wmo volledig onderschrijven, maar dat we daarin geen reden zien om als overheid terug te treden. Integendeel. Een samenleving met meer eigen verantwoordelijkheid, meer mogelijkheden zelf de regie te voeren en meer aandacht voor elkaar vraagt niet om minder overheid, maar om een andere overheid. Een overheid namelijk die mensen niet bedisselt, maar stimuleert; niet voorschrijft, maar faciliteert; niet regelt, maar de weg wijst, niet wel-ziet-hoe-het-zal-gaan, maar lijnen uitzet en regie voert. Een overheid die beseft dat je aan burgers niet kunt vragen alles zelf te regelen. Een overheid dus waarop mensen met beperkingen kunnen vertrouwen. Geen terugtrekkende, maar een activerende overheid.

Wij stellen ons op het standpunt dat er een goede balans moet zijn tussen de eigen verantwoordelijkheid van de burgers en die van hun omgeving en de verantwoordelijkheid van ons als gemeente. Burgers die niet in staat zijn hun verantwoordelijkheid op te pakken, moeten wij daarbij behulpzaam zijn. We moeten actief ondersteunen bij het verhelderen van de vraag en daar waar voorzieningen nodig zijn, kan op ons een beroep worden gedaan. Wij willen het voorzieningenniveau op peil houden en waar mogelijk zelfs uitbreiden.

Belangrijk zijn de individuele burgers, maar ook de civil society. Onder civil society verstaan wij de sociale verbanden, het domein waar mensen vrijwillig onderlinge relaties aangaan, in verenigingen, belangenorganisaties en dienstverlenende organisaties. We willen mensen stimuleren zelf hun civil society vorm te geven.

### **Rol en taak van de gemeente**

De gemeentelijke overheid heeft op het speelveld van de maatschappelijke ondersteuning meerdere rollen en taken. Deels hebben die een formeel-juridische achtergrond, deels betreft het politiek-bestuurlijke keuzes. In het kader van de Wmo stelt de gemeente Groningen zichzelf vier opgaven:

#### 1) Zorgen voor een leefbare en toegankelijke stad (fysiek en sociaal)

Een stad met leefbare wijken waarin mensen elkaar kennen, een bereikbare binnenstad, goed openbaar vervoer en voldoende sociaal-culturele voorzieningen biedt uit zichzelf al veel voorwaarden voor maatschappelijke participatie, ook voor mensen met beperkingen. Door er op alle beleidsterreinen steeds tijdig aan te denken ('inclusief beleid') werken we eraan dat Groningen een stad is waarin iedereen mee kan doen.

#### 2) Ondersteunen en versterken van de civil society

Alle mensen hebben behoefte aan sociale verbanden, in buurt en wijk, in verenigingsverband, via kerken etc. Des te sterker het totaal aan sociale verbanden, des te groter het welbevinden van mensen en des te groter de draagkracht. Deze sociale verbanden zijn niet overal en voor iedereen even goed ontwikkeld. In die gevallen is het ook lastiger elkaar te ondersteunen, terwijl de meeste mensen graag iets voor anderen willen doen. Iets voor elkaar kunnen betekenen, begint met elkaar kennen, zicht hebben op wat je kan doen, weten waar je met vragen terecht kunt en kunnen rekenen op ondersteuning van vrijwilligers of professionals als het nodig is. Een stad van ruim 180.000 inwoners beschikt over een enorm sociaal potentieel. Dit met gerichte ondersteuning verder tot ontwikkeling te brengen zien wij als een belangrijke taak.

#### 3) Bevorderen van en toezicht houden op de kwaliteit van de professionele dienstverlening en ondersteuning

Op het terrein van de maatschappelijke ondersteuning zijn diverse professionele organisaties actief (zorg, welzijn, vervoer). Veel van deze organisaties zijn in meer of mindere mate afhankelijk van gemeentelijke subsidies. Dit geeft de gemeente mogelijkheden eisen te stellen en toe te zien op de kwaliteit van de dienstverlening. Kwaliteit heeft ook sterk te maken met de afstemming en samenwerking tussen de

verschillende dienstverleners. Ook hieraan gaan we als gemeente duidelijke eisen stellen. Uiteraard geldt deze opgave nadrukkelijk ook voor onze eigen gemeentelijke organisatie.

#### 4) Zorgen voor voldoende en kwalitatief goede compenserende voorzieningen

Compenserende voorzieningen zijn voorzieningen die een eventuele beperking (zo goed mogelijk) compenseren. De belangrijkste in het kader van de Wmo zijn de huishoudelijke verzorging (voorheen AWBZ), woningaanpassingen, rolstoelen en vervoer (voorheen WVG), en voorzieningen die mensen in staat stellen sociale contacten te onderhouden. Bij de voorbereiding van de Wmo heeft het college besloten dat het voorzieningenniveau op zijn minst gelijk moest blijven, en liever nog verbeterd\*. De gemeente Groningen hecht sterk aan voldoende en goede individuele voorzieningen. Daarom spreken we over een compensatie*plicht*.

Maar ook de algemene voorzieningen kunnen een belangrijke bijdrage leveren en verdienen onze aandacht.

\* Bij de aanbesteding van de huishoudelijke verzorging in 2006 hebben we daarom gekozen voor 'kwaliteit boven prijs'. Hierdoor is de overgang van de huishoudelijke verzorging naar de Wmo - anders dan in veel andere gemeenten - in Groningen probleemloos verlopen.

#### **De prestatievelden in de Wmo**

De wet verdeelt de maatschappelijke ondersteuning in negen prestatievelden. Deze negen prestatievelden zijn op verschillende manieren terug te vinden in de vier opgaven die de gemeente Groningen zichzelf geeft.

Prestatieveld	Opgave
1) Bevorderen sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken	1,2,3
2) Op preventie gerichte ondersteuning van jeugd	3,4
3) Informatie, advies en cliëntenondersteuning	2
4) Ondersteunen mantelzorg en vrijwilligers	2
5) Bevorderen deelname aan de samenleving van mensen met beperkingen	1,2,3,4
6) Verlenen van voorzieningen aan mensen met beperkingen	4
7) Maatschappelijke opvang en huiselijk geweld	3,4
8) Openbare geestelijke gezondheidszorg	3
9) Verslavingszorg	3

#### **Gezamenlijke beleidsontwikkeling**

In lijn met onze opvattingen over verantwoordelijkheid en taakverdeling, vinden we dat het Wmo-beleid in de eerste plaats ontwikkeld moet worden in samenwerking met de 'civil society': bewoners, vrijwilligers en hun organisaties. Daarnaast is ook goed overleg met professionals uiteraard van belang.

Wmo beleid hangt ook nauw samen met het beleid op de terreinen ruimtelijke ordening, sociale zaken en gezondheid. Ook daarmee moet gezamenlijk worden opgetrokken.

Tot zover de overwegingen en uitgangspunten zoals die in de kadernota te vinden waren. Het eruit voortvloeiende beleid is in het volgende hoofdstuk beschreven.

### 3 HOOFDLIJNEN VAN BELEID

Het bevorderen van participatie staat in Groningen al jaren centraal. De stadsvisie 'Sterke stad, actieve stad' is richtinggevend geweest - en is dat met het huidige collegeprogramma nog steeds - voor de uitwerking van beleid op alle beleidsterreinen.

#### **Lopend beleid**

In de Wmo-kadernota (december 2006) is het gemeentelijke beleid op de negen prestatievelden van de Wmo in beeld gebracht, waarbij is aangegeven op welke prestatievelden 1) op korte termijn actie ondernomen moet worden, 2) een extra ontwikkelopgave ligt 3) het lopende beleid voldoet.

#### Acties op korte termijn

3) Informatie, advies en cliëntenondersteuning	<i>Stand van zaken (mei 2007)</i> Eén loket is ontwikkeld; dienstverlening verder verbeteren.
6) Verlenen van voorzieningen aan mensen met beperkingen	Wmo verordening en verstrekkingenboek zijn opgesteld, uitvoeringsorganisatie tijdig gereed; nu beleid herijken
8) Openbare geestelijke gezondheidszorg	Zie verderop bij Speerpunten

#### Ontwikkelopgaven

1) Bevorderen sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken	Zie verderop bij Speerpunten
4) Ondersteunen mantelzorg en vrijwilligers	Zie verderop bij Speerpunten

#### Beleid voortzetten (met lichte aanpassingen)

2) Preventief jeugdbeleid	Zie Integraal jeugdbeleid; Gezonder Zorgen
5) Participatie van mensen met beperkingen	Zie Zorgen voor Morgen; zie ook verderop bij Speerpunten
7) Maatschappelijke opvang 9) Verslavingszorg	Zie Uit de Goot; Meedoen en Erbij Horen (WWB)

#### **Speerpunten**

De inventarisatie van het lopend beleid, in combinatie met actuele bestuurlijke keuzes leidt tot een aantal concrete speerpunten in het beleid voor de komende jaren. We groeperen die speerpunten volgens de indeling van onze vier opgaven:

- 1) Zorgen voor een leefbare en toegankelijke stad (fysiek en sociaal)
- 2) Ondersteunen en versterken van de civil society
- 3) Bevorderen van en toezicht houden op de kwaliteit van de professionele ondersteuning
- 4) Zorgen voor voldoende en kwalitatief goede voorzieningen



## *ZORGEN VOOR EEN LEEFBARE EN TOEGANKELIJKE STAD (FYSIEK EN SOCIAAL)*

### **• Meer aandacht voor inclusief beleid**

Inclusief beleid, waarbij op alle beleidsterreinen rekening wordt gehouden met de mogelijkheden van mensen met beperkingen of problemen, kan voorkomen dat er veel specifieke, individuele voorzieningen nodig blijven. Vanuit de verschillende doelgroepen is er veel vraag naar inclusief beleid. Dit is ook bij de WMO-bijeenkomst op 10 april en de conferentie van de raad op 19 april 2007 duidelijk naar voren gebracht.

Zowel op terreinen die binnen de Wmo vallen als op andere beleidsterreinen moeten we ons bewust worden van de toegankelijkheid en bruikbaarheid van voorzieningen voor iedereen.

Bij nieuwe woningbouwplannen moet rekening gehouden worden met de verschillende woonwensen. Van sommige groepen zijn die al beter in beeld dan van andere. We zullen de bouwers in contact moeten brengen met de verschillende doelgroepen zodat de inhoud en de omvang van de wensen bekend worden.

Op het gebied van het wonen, zorg en welzijn wordt al veel werk verzet in het project Zorgen voor Morgen. Dit betreft vooral de doelgroep ouderen. We zullen dit concept ook gaan gebruiken voor andere doelgroepen.

Het rijk is van plan het openbaar vervoer voor mensen met een beperking beter toegankelijk te maken. Voor gemeenten zit daaraan vast dat de bushaltes moeten worden aangepast.

Inclusief beleid richt zich overigens niet alleen op mensen met een fysieke beperking, maar ook op mensen met verstandelijke of psychiatrische beperkingen. Voor deze groepen moeten andere soorten drempels worden geslecht en moeten we ons de vraag stellen of regelgeving en voorzieningen voor hen wel zijn te begrijpen en te gebruiken.

Het inclusief beleid zullen we nader uitwerken in het uitwerkingsplan. Voor 2008 geven we prioriteit aan wonen, de woonomgeving en mobiliteit. Maar ook aan de toegankelijkheid en bruikbaarheid van sociaal-culturele- en sportvoorzieningen. Ondanks eerdere inspanningen, ook van de organisaties, blijken er in de praktijk nog veel drempels te bestaan voor deelname aan welzijns- en sportvoorzieningen. Die drempels willen we wegnemen en daarvoor zullen we de problemen inventariseren om er vervolgens oplossingen bij te zoeken.

### **• Versterken sociale samenhang**

Sociale samenhang heeft een nauwe relatie met leefbaarheid, wonen in een prettige en veilige toegankelijke omgeving met de mogelijkheid om (thuis en in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns en gemakdiensten. Groningen kent een lange traditie in het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang. Onze aandacht voor stadsvernieuwing, de inzet voor een hele, schone en veilige woonomgeving, de

meldpunten overlast, het programma 'uit de goot', ons accommodatie-beleid, het outreachende jongerenwerk, enz. zijn daar allemaal voorbeelden van. De stadsmonitor laat zien dat dit beleid succesvol is.

De komende jaren willen wij er een flinke schep bovenop doen en ons ook richten op mensen met een fysieke of verstandelijke beperking of mensen met psychosociale problematiek en/of een verleden van thuisloosheid of verslaving. Daarbij zullen we actief samenwerken met de bewoners zelf en met professionele partners.

Een stevige basis voor deze ambities ligt in het Lokaal Akkoord en in ons programma Zorgen voor Morgen. Deze programma's richten zich op prioriteitswijken. In het licht van de Wmo-doelstellingen zullen we onderzoeken op welke (deel)gebieden het werkterrein kan worden verbreed naar de hele stad.

In 2007 doet Groningen mee aan de Wmo-proeftuin met projecten in Lewenborg (burgerparticipatie) en Paddepoel (sociale samenhang). Deze projecten bieden waardevolle informatie en aanknopingspunten voor een systematische en succesvolle aanpak bij het bevorderen van sociale samenhang en het stimuleren van burgerparticipatie.

Binnen het programma 'Uit de goot' (verslavingsproblematiek, thuisloosheid, vrouwenopvang en huiselijk geweld) zijn al initiatieven ontwikkeld die de druk op de opvang beperken. Meer mensen uit de doelgroep zijn weer 'gewoon' in wijken gaan wonen. De komende jaren gaan we ons nog nadrukkelijker richten op vroegsignalering, snelle interventie en reïntegratie.

In dit kader noemen we ook ons jeugd- en gezinsbeleid, waarin onder andere is voorzien in opvoedingsondersteuning. Ook dit is van betekenis voor de sociale samenhang.

In Groningen wordt er op veel manieren en langs vele wegen gewerkt aan leefbare wijken en meer sociale samenhang. Dat is goed, maar het brengt ook het risico mee van te weinig onderlinge samenhang en te veel overleg. Via het nog te ontwikkelen beleidsprogramma Vitale Buurt gaan we de samenhang versterken en het overlegcircuit beperken.

#### **• Regionale samenwerking Openbare Geestelijke Gezondheidszorg**

De hulpverlening aan mensen met meerdere (psychische) problemen (ziekte, verslaving, schulden, werkloosheid) heet 'openbare geestelijke gezondheidszorg' (OGGz). De OGGz is al jaren een vast onderdeel van het gemeentelijke beleid. Sinds 2007 valt het binnen de kaders van de Wmo. Gemeenten mogen zelf bepalen hoe ze de OGGz organiseren.

In de provincie Groningen hebben alle gemeenten het provinciaal OGGz-convenant geëvalueerd en afgesproken meer samen te werken en het beleid gezamenlijk te ontwikkelen. Voor de nieuwe taak op dit terrein is afgesproken gezamenlijk een visie te ontwikkelen met als hoofdlijnen:

- Het verbeteren van regie en sturing. (Verbeteren van de registratie van de OGGz-netwerken, meer coördinatie op de samenwerking, inzet op scholing op ongevraagde hulp, bemoeizorg, drang en de toepassing van privacywetgeving in de praktijk)

- Verbeteren van de (vroeg)signalering van kwetsbare mensen. (Versterken schakels tussen professionals, sleutelfiguren per gebied, onderzoek uitbreiding van lokale meldpunten zorg en overlast). Als centrumgemeente heeft Groningen extra taken in de toeleiding.

Met de andere gemeenten samen zullen we dit gaan uitwerken in een provinciaal plan met voorstellen voor de besteding van de overgehevelde middelen hiervoor.

### *ONDERSTEUNEN EN VERSTERKEN VAN DE CIVIL SOCIETY*

#### **• Ondersteunen vrijwilligers en mantelzorgers**

In de kadernota hebben we aangegeven hoe belangrijk mantelzorg en vrijwilligerswerk zijn in het kader van de Wmo-doelstellingen en dat het een belangrijke taak is van de gemeentelijke overheid om hierin te ondersteunen.

Over vrijwilligerswerk is onlangs de discussienota 'Investeren in sociaal kapitaal' verschenen, waarmee het college burgers en organisaties uitnodigt mee te denken over de facilitering en vernieuwing van het vrijwilligerswerk. De discussie en besluitvorming staan gepland voor de rest van dit jaar. In 2008 kan dan de uitvoering van het nieuwe vrijwilligersbeleid starten.

De ondersteuning van mantelzorgers is in de Wmo een nieuwe taak voor gemeenten. Het college hecht veel waarde aan deze taak. Het grote verschil tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk is, dat voor vrijwilligerswerk wordt gekozen en dat mantelzorg je overkomt. We constateren dat er heel veel mantelzorg is, maar ook dat er veel mantelzorgers overbelast zijn of dreigen te raken. We willen daarom in overleg met de mantelzorgers zelf en met de organisaties die er inmiddels voor ze zijn, antwoord geven op de vragen om ondersteuning. Van het rijk ontvangen we daarvoor de middelen, maar zekerheid over de omvang daarvan voor 2008 e.v. jaren is er nog niet.

Op grond van informatie van de mantelzorgers hebben we voor de ondersteuning vier speerpunten gekozen:

### *1. Herkennen en erkennen van de positie van mantelzorgers*

In discussies met mantelzorgers komt pregnant naar voren dat zij zich door officiële instanties onvoldoende gehoord en erkend voelen. Hierdoor voelen met name mantelzorgers die langdurig zorg verlenen zich vaak zwaarder belast. In officiële protocollen is dit al gedurende langere periode een aandachtspunt. Toch blijkt de praktijk weerbarstiger.

Actie:

In specifieke mantelzorgpanels willen wij dit probleem de komende tijd nader analyseren en op zoek gaan naar methoden en instrumenten om hier in ieder geval wat onze eigen organisatie betreft verbetering in aan te brengen.

### *2. Inzichtelijk en toegankelijk maken van het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers*

Zowel de vraag van mantelzorgers naar ondersteuning als het ondersteuningsaanbod zelf is heel divers en wordt nog onvoldoende op maat aangeboden. Dat maakt voor individuele mantelzorgers het zoeken naar ondersteuning complex en in veel gevallen tijdrovend. Ons digitale Zorgloket biedt veel informatie over welzijn, wonen en zorg nog onvoldoende specifiek inzicht in de ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers.

Actie:

Wij willen zorgen dat het ondersteuningsaanbod meer inzichtelijk wordt en meer op maat wordt aangeboden. Als instrument hiervoor gebruiken wij ons digitale Zorgloket, dat wij meer gaan inrichten op de specifieke ondersteuningsvragen van mantelzorgers. Wij verwachten dat hier ook een stimulans van uit zal gaan om nu nog vaak impliciet aanbod van organisaties meer op de maat van mantelzorgers toe te snijden.

### *3. Respijtzorg aan huis op wijkniveau*

Respijtzorg is zorg die tijdelijk wordt overgenomen waardoor de mantelzorger tijd krijgt om zijn/ haar eigen bezigheden uit te voeren en even op adem kan komen.

Respijtzorg kan er ook toe bijdragen dat de wereld van de verzorgde groter wordt.

Respijtzorg wordt geleverd aan huis en buitenshuis. Buitenshuis moet worden gedacht aan logeervoorzieningen en aan dagbesteding. Respijtzorg aan huis wordt vaak ingevuld door bijvoorbeeld: helpen bij eten geven, aanwezig zijn waardoor de mantelzorger uit kan gaan, dagbesteding, uitstapjes etc. De respijtzorg aan huis wordt zowel door beroepskrachten als vrijwilligers verzorgd. Op dit moment is de vrijwillige respijtzorg vooral stedelijk georganiseerd.

Actie:

Wij stellen voor om de (vrijwillige) respijtzorg aan huis binnen de wijken te stimuleren en te faciliteren. Daar zullen we ook het aspect 'als de mantelzorger plotseling uitvalt' bij betrekken.

Wij betrekken dit actiepunt bij de uitwerking van het wijkgewijs vrijwilligersbeleid.

### *4. De invulling van de werkgeversrol bij mantelzorgende werknemers*

Een op de acht werknemers combineert een betaalde baan met de langdurige en intensieve zorg voor een chronisch zieke naaste. Door de vergrijzing, langer werken en toenemende verantwoordelijkheid voor zorgtaken bij de burger groeit dit aantal gestaag. Het combineren van werk en mantelzorgtaken is dikwijls zwaar. Hetgeen zijn weerslag heeft op de gezondheid en de inzet van werknemers in het arbeidsproces. Bij werkgevers is dit probleem nog onvoldoende onder de aandacht. Beleid hierop is noodzakelijk.

Wij stellen voor de bewustmaking van werkgevers voor dit probleem en het creëren van een adequaat beleid als vierde speerpunt voor beleid te formuleren.

Actie:

Wij willen dit doen door zelf als werkgever het goede voorbeeld te geven en er aandacht voor vragen bij de andere grote werkgevers in onze stad.

*BEVORDEREN VAN EN TOEZICHT HOUDEN OP DE KWALITEIT VAN DE PROFESSIONELE DIENSTVERLENING EN ONDERSTEUNING*

**• Meer oog voor preventie**

Als vanwege beperkingen professionele zorg nodig is, moet die beschikbaar zijn. Maar nog beter is het als gericht preventiebeleid professionele zorg niet, minder of pas later nodig is. Preventiebeleid is deels een taak van de professionele zorg- en hulpverleners zelf. Daarnaast kan ook de gemeente hierin een actieve rol spelen. Dat doet de gemeente al in het lokale gezondheidsbeleid gericht op de jeugd (gezond leven) en voor ouderen (valpreventie). We gaan onderzoeken hoe we als gemeente - in samenwerking met professionele partijen - meer aan preventie kunnen doen. We zullen daarvoor o.a. in contact treden met Menzis om samen op dit front een experiment te starten. We moeten ons daarbij niet te voorzichtig opstellen en over de grenzen van onze eigen taken en financieringsstromen heen willen kijken in het belang van de burger, die daardoor zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven functioneren.

**• Klantgerichte kwaliteit**

Wie vanwege beperkingen een beroep moet doen op een instantie (zorgverlener, corporatie, gemeente) heeft het niet altijd gemakkelijk. Er is nog te veel bureaucratie en te weinig onderlinge samenwerking en afstemming. Dat moet beter.

Als de problematiek wat complexer wordt, krijgen mensen te maken met meerdere (hulpverlenende) instanties. Het afstemmen en coördineren van de hulp behoort volgens ons nadrukkelijk niet tot de verantwoordelijkheid van de hulpvrager (die immers al genoeg zorgen heeft).

Maximale klantgerichtheid is het uitgangspunt. Het hele proces van indicatiestelling tot en met zorgverlening moet zodanig zijn ingericht dat het de klant zo min mogelijk gedoe en zoveel mogelijk resultaat oplevert. De hele procedure van aanvraag via indicatiestelling tot verstrekking zullen we fundamenteel tegen het licht houden en onmiddellijk verbeteren waar dat mogelijk is. We gaan daarvoor actief op zoek naar samenwerkingspartners zoals het CIZ, het Zorgkantoor en Menzis als grootste zorgverzekeraar in onze stad. Voor de korte termijn willen we afspraken maken of experimenten starten om gezamenlijk uit te proberen hoe de zorg voor de klant zo eenvoudig en toegankelijk mogelijk kan worden gemaakt.

Instrumenten die hierbij kunnen helpen zijn persoonsgebonden budgetten (waarmee de klant zelf kan kiezen), klantenpanels en klanttevredenheidsonderzoeken. Ook zullen we

afspraken maken met de uitvoeringspartners en het functioneren van onze eigen gemeentelijke organisatie steeds kritisch (laten) beoordelen.

Het mag niet zo zijn dat mensen verdwaald raken in onze regels en die van onze ketenpartners. En dat ze daardoor voorzieningen mislopen die hun zelfstandig functioneren hadden kunnen bevorderen. Eenvoud en transparantie zijn ons doel. Een goed functionerend loket met samenwerking in de wijken via de steun- en informatiepunten, kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Verder zullen we in ieder geval de mogelijkheden van de persoonsgebonden budgetten nader verkennen, een eerste klanttevredenheidsonderzoek doen naar de huishoudelijke verzorging, verdergaande afspraken maken met de woningcorporaties en andere vormen van indicatiestelling op voor en nadelen beoordelen.

### *ZORGEN VOOR VOLDOENDE EN KWALITATIEF GOEDE COMPENSERENDE VOORZIENINGEN*

#### **• Verstrekkingenbeleid verder verbeteren**

Het huidige voorzieningenbeleid is gebaseerd op de oude WVG en AWBZ. Budgettair is er op dit moment geen dringende aanleiding om het beleid aan te passen. Op grond van de eerste cijfers van dit jaar (1<sup>e</sup> kwartaalrapportage 2007) hebben we de verwachting dat de uitgaven voor huishoudelijke verzorging binnen het verstrekkingenbudget blijven. Dit geldt niet voor de uitvoeringskosten.

Voor de verschillende voorzieningen (mobiliteit, woningaanpassingen en huishoudelijke verzorging) is in principe één budget. De huishoudelijke verzorging houden we voorlopig nog gescheiden en daarvoor doen we een beroep op het rijk als de middelen ontoereikend zijn. Maar voor de andere voorzieningen geldt, dat extra uitgaven in de ene categorie leiden tot minder budget voor de andere. Maar ook andersom: besparingen leiden ook tot extra mogelijkheden. In dit licht zullen we het huidige verstrekkingenpakket tegen het licht houden en in verband brengen met het beleid op algemene voorzieningen, preventie en vrijwilligerswerk en mantelzorg. We zullen in het uitvoeringsprogramma de keuzemogelijkheden schetsen.

Het voorzieningenbeleid lijkt zich nu nagenoeg uitsluitend te richten op de compensatie van lichamelijke beperkingen, maar geldt zeker ook voor mensen met psychische en sociale problemen. Daar gaan we meer aandacht aan besteden.

De uitvoering van het verstrekkingenbeleid willen we verbeteren. Het gaat om aanpassingen die voortvloeien uit de hiervoor genoemde speerpunten over • meer ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers, • minder bureaucratie en • meer klantgerichte kwaliteit. Deze speerpunten hebben ook specifiek gevolgen voor het verstrekkingenbeleid.

We zullen onderzoeken in hoeverre er sprake is van ‘algemeen gebruikelijke voorzieningen’, die mensen zelf (gedeeltelijk) kunnen betalen. Ook gaan we na wat de

mogelijkheden en bezwaren zijn van een verdergaande eigen bijdrage naar draagkracht dan nu het geval is. Vanzelfsprekend mag dit niet leiden tot het ontbreken van noodzakelijke voorzieningen.

#### 4 VAN BELEID NAAR UITVOERING

##### **Meerjarenprogramma**

De Wmo is een paraplu-wet, die onder meer beoogt meer samenhang te brengen in de veelheid aan beleid, voorzieningen en regelingen op het brede terrein van de maatschappelijke ondersteuning. Vanwege dit karakter van de Wmo is ervoor gekozen in deze nota alleen het beleid op hoofdlijnen en de inhoudelijke speerpunten voor 2008 te schetsen.

De uitwerking van de hoofdlijnen en speerpunten vindt plaats in het meerjarenprogramma Wmo. Die uitwerking betreft deels actualisering/bijstelling van lopend beleid, deels gaat het om de ontwikkeling van nieuw beleid. Het meerjarenprogramma biedt dus een samenhangend overzicht van het volledige Wmo-beleidsprogramma voor de komende jaren. We willen het in december aanbieden (zie hieronder 'Rapportages aan de raad'). Waar mogelijk zal de programmatische en financiële vertaling van het Wmo-beleid al in de begroting 2008 een plaats krijgen.

Ons beleid voor Vrijwilligerswerk en OGGz zullen we in afzonderlijke nota's uitwerken en aan u voorleggen.

##### **Wmo-coördinatie**

Ter versterking van de samenhang in de diverse voor de Wmo relevante beleidsterreinen, willen we een vorm van Wmo-coördinatie behouden. Over de concrete invulling van deze coördinatie zal in de komende maanden een voorstel worden uitgewerkt.

##### **Rapportages aan de raad**

Zoals afgesproken met de raad, wordt per kwartaal een overzicht verstrekt van de Wmo verstrekingen. De eerste rapportage is inmiddels verschenen. Onderdeel van de Wmo-coördinatie is te zorgen voor een samenhangende en overzichtelijke rapportage over alle Wmo-prestatievelden aan de raad, waarin opgenomen een meerjarenprogramma. Het is ons voornemen om het eerste meerjarenprogramma in december aan uw raad voor te leggen. In 2008 zal over het geheel van de Wmo worden gerapporteerd.

##### **Dialogoog met cliënten en uitvoeringspartners**

De Wmo hecht veel belang aan de voortdurende interactie met cliënten en uitvoeringspartners. Wij onderschrijven dit. We zullen daarom nadere voorstellen doen over de (structurele) samenwerking met en rol van het Wmo-platform, de Ouderenraad en de Adviesraad gehandicaptenbeleid. Daaraan gekoppeld zal een voorstel worden gedaan over de financiering van de adviesorganen. Daarnaast zal de gemeente ook op kleinschaliger niveau (wijk of buurt; patiënten- en cliëntenverenigingen e.d.) het overleg actief aangaan of zelf organiseren. Bij de Wmo hoort ook het zoeken naar verbreding en het overleg met nieuwe gesprekspartners. Daar zijn we mee begonnen en dat blijkt voor onszelf en de nieuwe gesprekspartners te vragen om een vervolg.



Voor de komende maanden staan de volgende interactieve bijeenkomsten geagendeerd:

- |  |               |
|--|---------------|
| • Bijeenkomst mantelzorgers  | juni          |
| • Bijeenkomst individuele vrijwilligers  | juli          |
| • Ronde tafelgesprekken over vrijwilligersbeleid                                 | juni/juli     |
| • Overleg met organisaties van (wonen) zorg en welzijn over hun veranderende rol | juni/oktober  |
| • Gesprekken met Wmo-platform en adviesraden over hun positie                    | juni/augustus |
| • Grote bijeenkomst vrijwilligerswerk  | september     |
| • Deelbijeenkomsten andere thema's (ook voor raadsleden)                         | oktober       |

Behalve via de dialoog, zullen we de tevredenheid van cliënten ook via periodiek onderzoek in beeld brengen. Meer informatie hierover volgt in het meerjarenprogramma.

### **Jaarlijkse conferentie**

Omdat het speelveld van de Wmo zo groot is, zal het niet altijd gemakkelijk zijn het volledig te overzien. Mede hierom willen we een jaarlijkse Wmo-conferentie organiseren voor alle betrokkenen en belangstellenden. Het doel van zo'n conferentie is om zoveel mogelijk direct uit de praktijk te vernemen hoe de Wmo in Groningen functioneert, waar knelpunten zitten en hoe die in samenwerking kunnen worden opgelost. Een eerste grote Wmo-bijeenkomst over het vrijwilligerswerk staat al in dit najaar gepland.

## 5 FINANCIËN

Met de invoering van de Wmo zijn de voorheen gescheiden subsidiestromen van het rijk en de rijksmiddelen voor nieuwe taken geïntegreerd. Voor de OGGz ontvangen we geld via de uitkering Grote Steden Beleid. Op dit moment is nog niet aan te geven in hoeverre we met de middelen voor 2007 gaan uitkomen. Ook weten we nog niet welke bedragen we voor 2008 krijgen.

We zijn van mening dat we in dit eerste Wmo-jaar moeten zien uit te komen met de rijksmiddelen. In de 1e kwartaalrapportage Wmo 2007 constateren we dat de verwachting is gerechtvaardigd dat dit voor de huishoudelijke verzorging kan gaan lukken, maar niet voor de uitvoeringskosten. Mocht dat in de loop van het jaar nodig zijn, dan zullen we - in ieder geval voor de huishoudelijke verzorging en voor de uitvoeringskosten - een beroep doen op extra rijksgeld.

Voor de andere individuele verstrekkingen is het van belang een koppeling te maken tussen het gewenste beleid en de beschikbare middelen. We komen hier in het uitwerkingsprogramma op terug.

### **Nieuwe subsidieregelingen**

Bij de invoering van de Wmo zijn er vijf subsidieregelingen overgeheveld naar de gemeenten en in werking getreden, waarvan enkele niet voor de gemeente alleen, maar voor de hele regio bestemd zijn.

*Diensten bij Wonen met Zorg.* De oude regeling voldeed niet. In de raad is besloten de middelen (€ 72.000) voorlopig te parkeren. In het meerjarenprogramma (of mogelijk eerder) ontvangt u een bestedingsvoorstel, waarin onder meer wordt ingezet op extramuralisering op wijkniveau.

*Zorgvernieuwingsprojecten GGz* (€ 207.000 voor de hele provincie). Deze worden dit jaar uitgevoerd conform eerdere regelgeving. De grootte en de verdeling van het budget in 2008 is nog niet bekend. Meer hierover in de het meerjarenprogramma.

*Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en mantelzorg* (€ 437.000, regionaal). Met de regiogemeenten overleggen we over de besteding van het geld voor de komende jaren. In 2007 continueren we het oude beleid. Voorstellen voor 2008 volgen in de nota Vrijwilligersbeleid en het meerjarenprogramma Wmo.

*Vorming Training en Advies Vrijwilligers* (€ 60.000, regionaal). Met de regiogemeenten overleggen we over de besteding van het geld voor de komende jaren. In 2007 continueren we het oude beleid. Voorstellen voor 2008 volgen in de nota Vrijwilligersbeleid en het meerjarenprogramma Wmo.

*Collectieve preventie GGz* (€ 108.000) is conform raadsbesluit van december toegevoegd aan het budget Gezonder Zorgen.

Naast deze subsidieregelingen krijgen we als centrumgemeente voor de maatschappelijke opvang via de uitkering uit het GroteStedenbeleid een *budget OGGz* van € 2,6 miljoen. Voor 2007 is het “oude” beleid gehandhaafd. Voorstellen voor 2008 volgen in onze na de zomer te verschijnen afzonderlijke OGGz-nota.

In de Wmo gaat het om nieuwe middelen, maar ook over de middelen die we al hadden voor welzijnstaken en voor de uitvoering van de WVG. In het uitvoeringsprogramma zullen we zoveel mogelijk laten zien hoe deze middelen worden ingezet.

## 6 VERDERE PLANNING

- De Hoofdpijnennotitie wordt besproken met het veld voor de uitwerking in het meerjarenprogramma Wmo juni t/m sept.
- Concept meerjarenprogramma Wmo wordt vastgesteld door B&W voor inspraak oktober
- Vaststelling meerjarenprogramma en vrijwilligersnota en inspraakverslagen door de raad december

## 7 DE ACTIES OP EEN RIJ

Acties	Terug in
uitwerken van inclusief beleid met prioriteit voor wonen en woonomgeving, mobiliteit en toegankelijkheid en bruikbaarheid van welzijns- en sportvoorzieningen (problemen inventariseren en oplossingen zoeken).	Meerjarenprogramma Wmo in december 2007
afronden proeftuin Burgerbetrokkenheid	Resultaten in afzonderlijke rapportage begin 2008
opstellen provinciaal plan voor de OGGz.	Afzonderlijke nota OGGz najaar 2007
uitwerken ondersteuning mantelzorg in overleg met de mantelzorgers. Speerpunten: 1. herkennen en erkennen van de positie van de mantelzorgers. Actie: probleem analyseren en zoeken naar methoden om verbetering aan te brengen 2. inzichtelijk en toegankelijk maken van het ondersteuningsaanbod. Actie: als instrument gaan we ons digitale Zorgloket hierop inrichten 3. respijtzorg aan huis. Actie: stimuleren en faciliteren van de (vrijwillige) respijtzorg 4. invulling werkgeversrol. Actie: goede voorbeeld geven. Opstellen voorstel in overleg met de andere gemeenten over de inzet van de CVTM middelen.	Meerjarenprogramma Wmo in december 2007  Nota vrijwilligersbeleid december 2007
onderzoek naar mogelijkheden van preventie en experiment starten in samenwerking bijvoorbeeld met Menzis.	Meerjarenprogramma Wmo in december 2007
afspraken en experimenten starten met CIZ/Zorgkantoor/Menzis om toegang zorg voor de klant te vereenvoudigen en te verbeteren	Meerjarenprogramma Wmo december 2007

uitwerken programma Vitale buurten	
nota vrijwilligerswerk maken	Afzonderlijke nota December 2007
vereenvoudiging regelgeving en verbetering informatie voor de klant oa door - vereenvoudigen proces aanvragen voorzieningen (bijvoorbeeld formulieren) - verbeteren van de keten - versterken van het loket en de wijkinformatiepunten - onderzoek naar Persoonsgebonden budgetten - voorstel over verdergaande afspraken met de corporaties over verschuiven van taken - mogelijkheden vereenvoudiging indicatiestelling onderzoeken	Meerjarenprogramma Wmo in december 2007
uitwerken voorstel klanttevredenheidsonderzoek naar huishoudelijke verzorging	Meerjarenprogramma Wmo in december 2007
voorbereiden scenario's ter verbetering van het verstrekkingenbeleid in relatie tot algemene voorzieningen en preventie met als specifieke onderdelen: * nieuwe voorzieningen met name bij psychische en psychosociale problematiek * algemeen gebruikelijke voorzieningen * eigen bijdragen * prognoses en kosten	Meerjarenprogramma Wmo in december 2007
standpuntbepaling over de rol en de subsidiëring van het Wmo Platform in relatie tot de Adviesraden (Ouderenraad en Adviesraad Gehandicapttenbeleid)	Meerjarenprogramma Wmo in december 2007
financiële perspectief in beeld	Meerjarenprogramma Wmo in december 2007

